

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-13>

УДК 657.6:008

СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

WORLD EXPERIENCE IN MANAGING THE ENTREPRENEURIAL POTENTIAL OF FORESTRY

Миронець Марина Андріївна

здобувачка вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний університет водного господарства та природокористування
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1905-3877>

Myronets Maryna

National University of Water and Environmental Engineering

У статті досліджено світовий досвід управління підприємницьким потенціалом лісового господарства в контексті сталого розвитку. Розкрито економічну сутність і структурні характеристики підприємницького потенціалу, визначено його роль як інтегрованої системи ресурсних, інноваційних, організаційно-управлінських та інституційних можливостей, що забезпечують ефективність діяльності галузі. Проведено аналіз моделей управління лісовим господарством у різних країнах світу, встановлено їхні класифікаційні ознаки, спільні риси та ідентифіковано відмінності. Акцентовано на важливості адаптації кращих міжнародних практик для України з метою підвищення конкурентоспроможності, ефективності використання природних ресурсів і посилення підприємницького потенціалу підприємств лісового господарства.

Ключові слова: підприємницький потенціал, управління лісовим господарством, сталий розвиток, міжнародний досвід, лісове господарство, економічна ефективність.

The article explores the global experience in managing the entrepreneurial potential of the forestry sector within the framework of sustainable development. The study reveals the economic essence, conceptual foundations, and structural characteristics of entrepreneurial potential, defining it as an integrated system of resource, innovative, managerial, institutional, and market capabilities that ensure the efficiency and competitiveness of forestry enterprises. It is emphasized that countries around the world differ significantly in their ability to effectively harness entrepreneurial potential. Attention is paid to the theoretical principles of entrepreneurial potential formation and to the influence of economic, ecological, and social factors on its implementation in the forestry sector. Based on the analysis of international practices, various models of forest management are classified according to the level of state participation, ownership structure, and functional distribution between public and private actors. The study highlights the experience of leading countries – such as the United States, Canada, Germany, and France – in introducing sustainable management principles, certification systems, and innovative technologies for monitoring, planning, and restoring forest resources. The diversity of existing classification approaches to forest management models reflects the characteristics of national legal systems, levels of socio-economic development, and environmental policy priorities in different countries around the world. It is emphasized that successful management models combine environmental safety, economic efficiency, and social responsibility through active stakeholder engagement. The research substantiates the need for Ukraine to adapt global approaches to improve governance efficiency, modernize the institutional framework, and strengthen the entrepreneurial potential of national forestry enterprises. The results contribute to the theoretical understanding of entrepreneurial potential as a driver of sustainable forest management and as an important factor in ensuring economic stability, competitiveness, and ecological balance.

Keywords: entrepreneurial potential, forestry management, sustainable development, international experience, forestry, economic efficiency.

Постановка проблеми. Результативність діяльності підприємств лісового господарства та лісозаготівельної галузі значною мірою визначається специфікою моделі управління,

що формується під впливом економічних, екологічних і соціальних чинників у межах конкретної країни. Це зумовлює необхідність чіткого розмежування управлінських підходів,

які сприяють повноцінній реалізації підприємницького потенціалу означеного виду підприємницької діяльності в умовах сталого розвитку. У цьому контексті особливої значущості набуває аналіз світового досвіду управління підприємницьким потенціалом. Управління підприємницьким потенціалом лісового господарства традиційно розглядається через призму управління лісовим господарством, яке своєю чергою тлумачиться як «...практична управлінська діяльність, що спрямована на економічну ефективність, і відтворення ресурсів» [1; 2]. Примітно, що окремі науковці акцентують на інституційній природі управління [3], його нормативно-правовому регулюванні [4], принципах організації управлінських дій [5; 6]. Водночас окремі науковці здійснюють глибоке переосмислення методів, принципів та інструментів управління, що застосовуються як на макро-, так і на мікрорівні. У межах управління лісами традиційно акцент робиться на екологічних аспектах використання лісових екосистем, тоді як управління лісовим господарством охоплює значно ширший комплекс процесів, спрямованих переважно на забезпечення економічної ефективності, раціональне використання ресурсів і задоволення суспільних потреб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В умовах воєнного стану питання світового досвіду управління підприємницьким потенціалом набувають актуальності. Вони висвітлюються з позиції використання досвіду інших країн в управлінні суб'єктами господарювання, залученими до управління лісами. Поняття підприємницького потенціалу глибоко досліджується Кузнецовою Т. В., Подлевською О. М. [7], Заворою О. М. [8], Красноручьким О. [9], Федоніним О. С., Репіною І. М. [10]. Tucker С., аналізуючи передумови ефективного лісового врядування, виокремив низку ключових чинників, серед яких належний правовий захист прав на ліси, інституційна гнучкість та здатність до адаптації, дієві механізми контролю, активна участь зацікавлених сторін і високий рівень суспільної довіри. Дослідник слушно підкреслює, що варіативність локальних умов у поєднанні зі складною взаємодією соціальних, політичних, економічних та екологічних процесів на різних рівнях породжує значну невизначеність у формуванні та підтримці систем сталого управління лісами [11]. Проте з огляду на сучасні економічні реалії означені питання знову актуалізуються.

Формування цілей статті. Мета дослідження полягає в висвітленні світового досвіду управління підприємницьким потенціалом

Методи дослідження. З метою досягнення мети передбачено застосування таких методів, як теоретичного узагальнення, системного аналізу, індукції, дедукції тощо..

Виклад основного матеріалу дослідження. Країни світу істотно різняться за рівнем здатності ефективно залучати підприємницький потенціал задля підвищення добробуту населення. Така відмінність зумовлена насамперед нерівномірністю соціально-економічного розвитку, особливостями культурних цінностей, менталітету, геополітичних орієнтирів та низки інших чинників. На початкових етапах становлення підприємницький потенціал реалізовувався переважно через торгівлю та ремісництво, а його сутність полягала у здатності брати на себе ризики, пов'язані з господарською діяльністю. Нині він виступає активним інструментом досягнення поточних, тактичних і стратегічних цілей суб'єктів господарювання. Підприємницький потенціал притаманний тим учасникам ринку, які безпосередньо здійснюють підприємницьку діяльність [12].

Підприємницький потенціал у лісовому господарстві доцільно розглядати як інтегровану систему ресурсних, інтелектуальних, інноваційних, організаційно-управлінських, інституційно-нормативних та ринкових можливостей, що визначають спроможність лісогосподарських підприємств здійснювати ефективну та конкурентоспроможну діяльність. Він відображає здатність галузі раціонально використовувати природно-ресурсний потенціал, впроваджувати сучасні технології та управлінські підходи, адаптуватися до змін зовнішнього середовища та забезпечувати досягнення економічних, екологічних і соціальних цілей у контексті сталого розвитку [13; 14].

Досвід європейських країн демонструє помітні відмінності у ступені залучення сільського, лісового та рибного господарства до формування економічного розвитку, що зумовлено як природно-ресурсним потенціалом, так і особливостями організаційно-управлінських моделей. Аналіз частки валової доданої вартості цих галузей у структурі ВВП європейських країн у 2015–2024 рр. засвідчує значну диференціацію показників. Найвищі значення у 2024 р. зафіксовано в Україні та Молдові (по 7,11 %), де протягом усього аналізованого

періоду цей показник стабільно перевищував 7 %. Це свідчить про вагомий роль природно-ресурсного чинника в економіках обох країн. Водночас динаміка вказує на те, що в Україні у 2024 р. цей показник досягнув мінімального значення, тоді як у Молдові – у 2023 р. [15].

Для більшості країн Західної Європи (Німеччина, Франція, Італія, Швейцарія, Бельгія, Велика Британія) характерні значно нижчі значення – у межах 0,6–2 %, що відображає орієнтацію їхніх економік на високотехнологічний розвиток і переважно урбанізовану господарську структуру. Особливо показовою є Велика Британія, де частка сільського, лісового та рибного господарства у ВВП у 2015 р. становила 0,63 %, а у 2024 р. знизилася до 0,56 %, що є найнижчим показником серед аналізованих країн. У державах Центральної та Південно-Східної Європи (Болгарія, Угорщина, Польща, Словаччина) спостерігається середній рівень внеску зазначених галузей у формування ВВП – переважно в межах 2–4 %.

Це свідчить про поступовий перехід до змішаних моделей економічного розвитку, де поєднуються як елементи аграрно-ресурсної, так і індустріально-інноваційної економіки. В цілому ж для країн ЄС значення досліджуваного показника залишається стабільним – близько 1,6 %, що може бути орієнтиром для держав з економікою перехідного типу [15].

Результати аналізу вказують на наявність різних стратегій використання потенціалу сільського, лісового та рибного господарства в європейських країнах. Висока частка цих галузей у створенні валової доданої вартості, як це спостерігається в Україні, водночас є і значним потенціалом, і серйозним викликом. Це підкреслює необхідність модернізації управлінських підходів, підвищення ефективності використання підприємницького потенціалу та посилення ролі зазначених галузей у структурній трансформації національної економіки. У контексті розвитку лісового господарства ключового значення набуває вибір оптимальної моделі управління лісовим господарством, здатної забезпечити раціональне використання підприємницького потенціалу та підвищити економічну віддачу від лісокористування.

Аналіз існуючих класифікаційних підходів до моделей управління лісовим господарством (табл. 1) демонструє широкий спектр управлінських практик, що різняться залежно від рівня участі державних і приватних структур, форм власності на ліси та способів розподілу управлінських функцій. Ці моделі охо-

плюють як централізовані державні системи, так і ринкові підходи з домінуванням приватного сектору, а в окремих країнах застосовуються змішані варіанти, що передбачають активне залучення приватних виконавців або використання орендно-концесійних механізмів.

Різноманіття наявних класифікаційних підходів до моделей управління лісовим господарством відображає особливості національних правових систем, рівня соціально-економічного розвитку та пріоритетів екологічної політики різних країн світу. Це зумовлює необхідність гнучкої адаптації обраних управлінських моделей до місцевих умов. Такий підхід дозволяє забезпечити не лише ефективне використання лісових ресурсів, а й створити умови для довгострокового збалансованого розвитку галузі. Як слушно зазначає В. Мороз, «...управління лісами у світі стає дедалі більш нагальним завданням через зростання забруднення, зміну клімату та інші виклики» [16, с. 33].

З огляду на вище зауважене вибір та адаптація моделі управління набувають стратегічного значення, адже саме від ефективності управлінських рішень залежить здатність лісового господарства відповідати сучасним викликам, зберігати екосистемні послуги та водночас сприяти економічному зростанню. Таким чином, управління лісами стає не лише технічним чи організаційним завданням, а комплексним інструментом реалізації політики сталого розвитку.

Аналіз нормативних актів та стратегій управління лісами [4; 20] свідчить, що попри різноманіття правових моделей і форм власності, провідні країни світу орієнтуються на забезпечення сталого розвитку лісових ресурсів. Спільними рисами є впровадження систем сертифікації (FSC, PEFC), активне залучення місцевих громад та зацікавлених сторін, використання інноваційних методів менеджменту та адаптація до змін клімату. Управління лісами здійснюється через координацію діяльності державних органів, приватних власників і спеціалізованих установ, що дозволяє збалансувати економічні, екологічні та соціальні цілі галузі. Так, у США структура власності на лісові землі поєднує приватний сектор (58 %) та державні ліси (42 %). Висока частка дрібних власників не знижує значущості приватного сектору, який забезпечує понад 90 % виробництва деревини та паперової продукції. Лісова служба США координує діяльність на чотирьох рівнях, що

Таблиця 1

Класифікація моделей управління лісовим господарством

№ з/п	Класифікаційна ознака	Види моделей управління	Характеристика
1.	Рівень залученості приватних організацій до виконання окремих лісогосподарських робіт	Централізовано-державна модель управління	Державні органи влади залучаються до лісозаготівлі, відновлення та відтворення лісів, ухвалення рішень, регулювання та контролю
		Централізовано-державна модель управління з приватним контракtingом	Державні органи влади залучаються до відновлення та відтворення лісів, ухвалення рішень, регулювання та контролю, приватні органи влади – до лісозаготівлі
		Ринкова модель управління зі значним державним регулюванням	Державні органи влади залучаються до ухвалення рішень, регулювання та контролю, приватні органи влади – до лісозаготівлі, відновлення та відтворення лісів,
		Ринкова (комерційна) модель управління	Державні органи влади залучаються до регулювання та контролю, приватні органи влади – до лісозаготівлі, відновлення та відтворення лісів, ухвалення рішень,
2.	Розподіл функцій управління між різними органами	Комплексна	В її основі – виконання господарської функції і функції контролю одним органом. Характерна для Португалії, Бельгії, Данії, Туреччини, Польщі та ін.
		Роздільна	Законодавча та контрольна функції виконуються органами управління лісовим господарством, які не ведуть лісогосподарську діяльність (Австрія, Велика Британія, Фінляндія, Франція, Литва та ін.).
		Передача повноважень (орендно-концесійна)	Господарську функцію передано приватним підприємствам через механізми довгострокової оренди та концесії, однак функції нагляду та контролю виконуються державними органами (Канада, Камерун, Камбоджа та ін.)
3.	Домінуюча форма власності на ліси	Централізовано планована з держ. формою власності на ліс	Схожа на комплексну модель управління щодо виконання функцій управління. Передбачає бюджетне фінансування лісового господарства. Використовується в Монголії, на Кубі
		Ринкова з домінуючою приватною формою власності на ліс	Державні органи управління виконують законодавчу, консалтингову та функції нагляду і контролю. Відтворення лісу і господарська функція покладені на приватного власника. Характерна для США, Китаю, Фінляндії, Бразилії, Чилі, Колумбії та Перу
		Ринкова з різними формами власності на ліс	Є схожою на ринкову модель управління з домінуючою приватною формою власності на ліс, однак характеризується більшими державними видатками на ведення лісового господарства. Використовується в Канаді, Німеччині, Польщі, Норвегії, Австрії та ін.

Джерело: сформовано автором на основі: [17; 18; 19]

забезпечує стандартизацію рішень, стратегічне планування та ефективний контроль. Особливу увагу приділено боротьбі з незаконною торгівлею деревиною (закон Лейсі, 2008 р.) та протипожежним заходам.

Канада застосовує чіткий принцип розподілу функцій: провінційні органи відповідальні за розробку регіональних планів та ліцензування, тоді як виробничо-господарські роботи виконують приватні компанії. Площа лісів

країни становить близько 347 млн га. Канада активно впроваджує практики сталого лісового господарства, сертифікує значну частину лісів та розробляє стратегії адаптації до кліматичних змін за участю робочих груп і наукових досліджень. Німеччина та Франція демонструють комплексний підхід до управління лісами, що поєднує законодавче регулювання, сертифікацію, наукові дослідження та залучення громад. Німеччина приділяє особливу увагу превентивному плануванню та просторовому зонуванню лісових територій, тоді як Франція акцентує на поєднанні лісового господарства з економічним розвитком та кліматичною адаптацією. В обох країнах активно застосовуються інноваційні технології моніторингу (супутникові знімки, дрони, ГІС), освітні програми та економічні стимули, що сприяє ефективному використанню, відновленню та збереженню лісових ресурсів, а також підвищенню екологічної свідомості населення.

Загалом досвід провідних країн демонструє важливість комплексного підходу до управління лісами, який поєднує сталий розвиток, законодавче забезпечення, активне залучення всіх зацікавлених сторін та інноваційні технології. Така практика є корисною для адаптації в Україні, зокрема у контексті гармонізації національного законодавства та підвищення ефективності використання підприємницького потенціалу лісового господарства.

Висновки. Аналіз досвіду окремих країн свідчить, що національні стратегії управління лісами здатні ефективно поєднувати внутрішні пріоритети розвитку з вимогами міжнародних стандартів. На їх прикладі також чітко простежується взаємозв'язок між внутрішньою лісовою політикою та глобальними тенденціями сталого природокористування.

Ці висновки узгоджуються з думками Sotirov M., Pokorny B., Kleinschmit D., які підкреслюють, що глобальна система управління лісами перебуває в стані динамічного розвитку, а такі ключові аспекти, як національний суверенітет та міжнародне співробітництво між державними і недержавними суб'єктами, зазнають значних трансформацій. На думку авторів, міжнародна спільнота чинить суттєвий позитивний вплив на внутрішню політику держав. Водночас вони відзначають «...необхідність глобальних дій для підвищення узгодженості та ефективності впливу, а також для зміцнення видимості й комплексності питань лісового господарства у програмах Цілей сталого розвитку, у діяльності урядів та недержавних суб'єктів. Це передбачає інтеграцію заходів поза лісовим сектором із управлінськими практиками у сфері лісів та навпаки. Без таких зусиль реалізація амбітної програми ЦСР ООН до 2030 року буде ускладненою».

Таким чином, досвід провідних країн підкреслює важливість комплексного підходу, що поєднує законодавче регулювання, сертифікаційні системи, технологічні інновації та активну участь місцевих громад. Це дозволяє досягати балансу між економічною ефективністю, екологічною безпекою та соціальною відповідальністю лісового сектору. Крім того, узагальнення міжнародного досвіду демонструє, що ефективне управління лісами вимагає не лише дотримання стандартів і нормативів, а й постійного моніторингу, оцінки ризиків, адаптації до змін клімату та інтеграції з іншими секторами економіки. Це створює основу для формування стійкої та довгострокової лісової політики, здатної забезпечити сталий розвиток національних економік і підвищення підприємницького потенціалу лісового господарства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Павліщук О. П., Кравець В. П. Стратегічні пріоритети лісового господарства України в контексті «зеленої» економіки. *Економічний простір*. 2015. № 103. С. 227–238.
2. Ходаківська О. В., Шпикуляк О. Г. Інститути «зеленої економіки» у забезпеченні сталого розвитку агросектора: теоретичний вимір. *Бізнес інформ*. 2017. № 7. С. 13–18.
3. Сакаль О. В., Третяк Н. А., Третяк М. А. Особливості новітніх моделей управління лісовими ресурсами. *Економічний вісник університету*. 2021. Вип. 48. С. 102–110.
4. Хорошко О.В. Сучасний стан системи управління державними лісгосподарськими підприємствами та шляхи її удосконалення. *Економіка та суспільство*. 2021. № 24. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-49>. (дата звернення: 08.10.2025).
5. Арутюнян Д. А. Адміністративно-правове регулювання державного контролю у сфері охорони й використання лісів в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 6. Т. 1. С. 139–144.

6. Мазуренко О. Економічне значення лісів України та стратегія їх ефективного розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 5. С. 209–212.
7. Кузнецова Т. В., Красовська Ю. В., Подлевська О. М. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2017. 196 с.
8. Завора О. М. Потенціал підприємства: сутність та ідентифікація його складових. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-70> (дата звернення: 08.10.2025).
9. Красноручий О., Маренич Т., Прусова Г. Співвідношення економічних категорій «потенціал підприємства», «ресурсний потенціал», «виробничий потенціал» та «економічний потенціал». *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024 рік. Том 9. № 2. С. 113–121.
10. Федонін О. С., Рєпіна І. М., Олексюк О. І. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2004. 316 с.
11. Tucker C. *Learning on governance in forest ecosystems: Lessons from recent research*. *International Journal of the Commons*. 2010. 4(2). DOI: 10.18352/ijc.224 (дата звернення: 08.10.2025).
12. Миронець М. А., Широко Б. Ф., Іванів Р. Г. Підприємницький потенціал: економічна сутність, види та значення. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. Економічні науки. 2022. Вип. 4. С. 101–114.
13. Павелко О. В., Миронець М. А., Попчук Д. О. Економічна сутність, оцінка та класифікація необоротних активів як підґрунтя для їх обліку та ефективного використання підприємницького потенціалу. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2024. № 2(106). С. 114–130. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/31519/> (дата звернення: 08.10.2025).
14. Павелко О. В., Миронець М. А., Поліщук О. І. Теоретико-методичні аспекти організації обліку окремих видів необоротних матеріальних активів як важливої складової підприємницького потенціалу. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2023. № 1(101). С. 116–133. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/26166/> (дата звернення: 08.10.2025).
15. Офіційний сайт Світового банку. <https://data.worldbank.org/indicator/NV.AGR.TOTL.ZS?view=chart>.
16. Moroz V. International experience and strategies for forest management in the context of growing forest pollution. *Scientific Reports of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*, 2024, 20(6), 33–49. doi: 10.31548/dopovidi/6.2024.33. (дата звернення: 08.10.2025).
17. Лесюк Г. М. *Інституційні засади удосконалення системи управління лісовим господарством України*. Дисертація (PhD), Державний вищий навчальний заклад Національний лісотехнічний університет України. Львів. 2021. 256 с.
18. Dewees P. Forest Institutions in Transition: Experiences and Lessons from Eastern Europe. SSRN Electronic Journal. URL: 2005. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1296163 (дата звернення: 08.10.2025).
19. Полякова Л. В. Моделі управління державними лісами. *Лісовий і мисливський журнал*. 2016. Вип. 3. С. 6–12.
20. Sotirov M., Pokorný B., Kleinschmit D., Kanowski P. International Forest Governance and Policy: Institutional Architecture and Pathways of Influence in Global Sustainability. *Sustainability* 2020, 12(17), 7010; <https://doi.org/10.3390/su12177010> (дата звернення: 08.10.2025).

REFERENCES:

1. Pavlishchuk O. P., Kravets V. P. (2015) Stratehichni priorytety lisovoho hospodarstva Ukrainy v konteksti «zelenoi» ekonomiky. [Strategic priorities of Ukraine's forestry sector in the context of the green economy]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 103, pp. 227–238. (in Ukrainian).
2. Khodakivska O. V., Shpykuliak O. H. (2017) Instytuty «zelenoi ekonomiky» u zabezpechenni staloho rozvytku ahrosektora: teoretychnyi vymir. [Institutions of the “green economy” in ensuring sustainable development of the agricultural sector: theoretical dimension], *Biznes inform*, no. 7, pp. 13–18.
3. Sakal O. V., Tretiak N. A., Tretiak M. A. (2021) Osoblyvosti novitnikh modelei upravlinnia lisovymy resursamy. [Features of the latest models of forest resource management]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, no. 48, pp. 102–110.
4. Khoroshko O. V. (2021) Suchasnyi stan systemy upravlinnia derzhavnymy lisohospodarskymy pidpriemstvamy ta shliakhy yii udoskonalennia. [The current state of the management system for state forestry enterprises and ways to improve it]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 24. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-49>. (accessed October 08, 2025).
5. Arutiunian D. A. (2016) Administrativno-pravove rehuliuвання derzhavnogo kontroliu u sferi okhorony y vykorystannya lisiv v Ukraini: suchasnyi stan i perspektvy rozvytku. [Administrative and legal regulation of state control

in the field of forest protection and use in Ukraine: current status and prospects for development]. *Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava*, no. 6. T. 1, pp. 139–144.

6. Mazurenok O. (2014) Ekonomichne znachennia lisiv Ukrainy ta stratehiia yikh efektyvnoho rozvytku. [The economic importance of Ukraine's forests and the strategy for their effective development]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, no. 5, pp. 209–212. (in Ukrainian).

7. Kuznietsova T. V., Krasovska Yu. V., Podlevska O. M. (2017) Upravlinnia potentsialom pidpriemstva: navch. posib. [Enterprise potential management: training manual]. Rivne : NUWEE, 196 p. (in Ukrainian).

8. Zavora O. M. (2024) Potentsial pidpriemstva: sutnist ta identyfikatsiia yoho skladovykh [Enterprise potential: the essence and identification of its components]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 66. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-70>. (accessed October 08, 2025).

9. Krasnorutskiy O., Marenych T., Prusova H. (2024) Spivvidnoshennia ekonomichnykh katehorii «potentsial pidpriemstva», «resursnyi potentsial», «vyrobnychiy potentsial» ta «ekonomichnyi potentsial». [Correlation of economic categories "enterprise potential", "resource potential", "production potential" and "economic potential"]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, vol. 9, № 2, pp. 113–121.

10. Fedonin O.S., Riepina I.M., Oleksiuk O.I. (2004) Potentsial pidpriemstva: formuvannia ta otsinka : navchalnyi posibnyk [Enterprise potential: formation and assessment : training manual]. Kyiv : KNEU, 316 p. (in Ukrainian)

11. Tucker C. (2010) Learning on governance in forest ecosystems: Lessons from recent research. *International Journal of the Commons*, 4(2). DOI: 10.18352/ijc.224 (accessed October 08, 2025).

12. Myronets M. A., Shyrko B.F., Ivaniv R.H. (2022) Pidpriemnytskyi potentsial: ekonomichna sutnist, vydy ta znachennia. [Entrepreneurial potential: economic essence, types, and significance]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Ekonomichni nauk*, no. 4, pp. 101–114.

13. Pavelko O. V., Myronets M. A., Popchuk D.O. (2024) Ekonomichna sutnist, otsinka ta klasyfikatsiia neobrotnykh aktiviv yak pidgruntia dla yikh obliku ta efektyvnoho vykorystannia pidpriemnytskoho potentsialu [The economic essence, valuation and classification of non-current assets as a basis for their accounting and efficient use of entrepreneurial potential]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia*, no. 2(106), pp. 114–130. Available at: <https://ep3.nuwm.edu.ua/31519/>(accessed October 08, 2025)

14. Pavelko O. V., Myronets M. A., Polishchuk O. I. (2023) Teoretyko-metodychni aspekty orhanizatsii obliku okremykh vydiv neobrotnykh materialnykh aktiviv yak vazhlyvoi skladovoi pidpriemnytskoho potentsialu [Theoretical and Methodological Aspects of Organization of Accounting for Certain Types of Non-Current Tangible Assets as an Important Component of Entrepreneurial Potential]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia*, no. 1(101), pp. 116–133. Available at: <https://ep3.nuwm.edu.ua/26166/> (accessed October 08, 2025).

15. Ofitsiinyi sait Svitovoho banku. <https://data.worldbank.org/indicator/NV.AGR.TOTL.ZS?view=chart> (accessed October 08, 2025).

16. Moroz V. (2024) International experience and strategies for forest management in the context of growing forest pollution. *Scientific Reports of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*, 20(6), pp. 33–49. doi: 10.31548/dopovidi/6.2024.33. (accessed October 08, 2025).

17. Lesiuk H. M. (2021) Instytutysiini zasady udoskonalennia systemy upravlinnia lisovym hospodarstvom Ukrainy. Dysertatsiia (PhD), Derzhavnyi vyshchyi navchalnyi zaklad Natsionalnyi lisotekhnichnyi universytet Ukrainy. Lviv. 256 p.

18. Dewees P. (2005) Forest Institutions in Transition: Experiences and Lessons from Eastern Europe. SSRN Electronic Journal. URL: 2005. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1296163 (accessed October 08, 2025).

19. Poliakova L. V. (2016) Modeli upravlinnia derzhavnymy lisamy. *Lisovyi i myslyvskyi zhurnal*, no. 3, pp. 6–12.

20. Sotirov M., Pokorny B., Kleinschmit D., Kanowski P. (2020) International Forest Governance and Policy: Institutional Architecture and Pathways of Influence in Global Sustainability. *Sustainability*, no. 12(17), 7010. <https://doi.org/10.3390/su12177010> (accessed October 08, 2025).